

רק בישראל להיות מסחרי זה גנאי

הוא הציג בגלריות הנחשבות בעולם, היה שותף להקמת מרכז אמנות ששינה את פני ניו־יורק והוזמן לצייר דיוקנאות של אמנים כמו אלטון ג'ון ובון ג'ובי. לרגל התערוכה החדשה שלו חוזר הצייר **יגאל עוזרי** לעיר שבה הכול התחיל, תל־אביב, עונה למבקרים ומסביר למה אין לו בעיה לקבל השראה דווקא מהאינסטגרם

צילום: אריק סולטן

ריקי רט

עצמנו ממתנינות במשך למעלה מחצי שעה לבואו של הדיווח. וכשעוזרי, מהציירים הישראלים הגדולים בעולם, נכנס – הוא בהחלט דופק כניסה של סטאר: עם תלתלים מתברדים, מכנסיים לבנים, כלייזר ובו מטפחת כיס, ומטפחת נוספת קשורה לצווארו. התמונות שהוא מצויר נראות כמו צילומים. רק כשמתקרבים אליהן מאוד ניתן לראות משיכות מכחול עדינות. יצירותיו הוצגו במוזיאונים

לפגישה עם האמן הבינלאומי יגאל עוזרי אני מגיעה כמה דקות לפני הזמן. קבענו בגלריה זימאק בכיכר המדינה, שם מוצגת תערוכת היחיד החדשה שלו, "בחזרה למציאות". עוזרי מאחר, ובינתיים אני מטיילת בתערוכה שלו, ומפטפטת עם שתי מבקרות בנות כחמישים. כשהן שומעות שהוא עומד להגיע למקום, הן מחליטות להמתין כאחרונות המעריצות. כך אנו מוצאות את

"פעמים רבות אנשים לא מאמינים שזה ציור, אז הם עוברים וממשיכים, ומשהו מחזיר אותם. כי לא ברור להם, משהו לא בסדר. ואז הם אומרים, 'וואו, זה ציור' והכול מתהפך"

מימין: הציור בתהליך העבודה. משמאל: וופי גולדברג צופה בציור שלה.

איי ויוויי

"אמן מסחרי זה אמן מצליח. אוהבים את העבודות שלו וקונים אותן. רפי לביא בינה אותי 'אמן מסחרי', ועניתי לו שגם הוא אמן מסחרי. רק שהוא מוכר ב־1,500 דולר, ואני ב־150 אלף דולר"

שלי ביויטך

אמן מצליח. אוהבים את העבודות שלו וקונים אותן", הוא אומר. "רפי לביא (אמן, צייר וצלם - ר"ר) כינה אותי 'אמן מסחרי', ועניתי לו שגם הוא אמן מסחרי. רק שהוא מוכר ב־1,500 דולר, ואני ב־150 אלף דולר. אנדי וורהול הוא אמן מסחרי או אמן מצוין? רק בישראל זה גנאי להיות מסחרי, ואני שואל, למה הם אליטיסטים ולא מוכרים את האמנות שלהם? אולי היא לא מספיק מעניינת את הקהל?"

כמי ששורשיו בתל-אביב, היה לו חשוב לתת כמה גם לעיר שגולר בה. "המשפחה שלי פה, השורשים של תחילת הקריירה שלי בתל-אביב. בכל מקום קוראים לי 'אמן ישראלי', למרות שאני יותר שנים שם מאשר כאן. הנקודה היא שלא משנה איפה את חיה, חשוב מה את מספרת בסיפור שאת יוצרת. אמן חייב באופן כללי כל הזמן להשתנות, מי שתקוע במקום אחד ונתקע במקום הבטוח שלו לא יצליח. פיקאסו היה משתנה כל הזמן.

"עצם היציאה לרחוב שינתה את האנרגיות ואת האווירה בתוך הציורים. היו הרבה הפתעות, לטוב ולרע, שלא ידעתי עליהן. כשציינתי את הציור שלי וניסונו לצלם בכל המרכזים אנשים רוקו עלינו עגבניות, לעומת מקומות אחרים שבהם אנשים שמחו בצילום וחייכו לקראתנו".

איך אתה בוחר את הדמויות לציור פורטרטים?
 "מפה לאוזן, ממליצים לי הרבה פעמים. אבל אני חייב להכיר את מי שאני מצייר, אם אין קליק אני לא מצייר. אני יושב איתם, שומע על החיים שלהם. צריך חיבור".

תהליך היצירה שלו שונה וייחודי. תחילה הוא מצלם בווידיאו את המודל, במצלמה מיוחדת עם רזולוציה מרדיוקת. אחר כך, בסיוע עורכי וידיאו, הוא עובר על הצילום ובוחר את הפריים המדויק.

גם בתערוכה הנוכחית הוא משתמש בצילום כדי ללכוד את הרגעים בניירורק ובתל-אביב, והוא רגיל כבר לביקורת על התהליך הזה. "זו טענה מרכזית. כל אחד משתמש בצילום, גם ציירים שמתעסקים מנופשט. כל אחד מקבל צילום, הופך את האימג' למופשט או ריאליסטי. לא מתחילים מבר ריק, אין דבר כזה".

כשהוא בוחר את התמונה המדויקת הוא מפתח אותה, האסיסטנטים שלו מציירים עבורו את השלב הראשוני, ואז הוא נכנס לתמונה, תרתי משמע, ומשלים את הציור בטכניקה הייחודית שלו, עם מחול קטנטן - מה שמאפשר לו רמת דיוק מקסימלית. "בעבודות גדולות כאלה אף אחד אחר לא עובד עם מחול קטן. בעבודות שלי מקבלים את

נחשף לעומק לסגנון ההיפרי-ריאליסטי. בגיל 32 כבר זכה להכרה עולמית בזכות ציורי דיוקנאות גדולי ממדים של נשים צעירות כנופים נשגבים. אחת מהן היא ליו ג'אגר, בתו של סולן הרולינג סטונס. עוזרי, הילרד מחולון, מתמחה לא רק בציורים אלא גם במכירתם, ובעיקר בקשירת קשרים חברתיים שמביאים אליו עוד לקוחות מרוצים. בביקור בן כמה ימים בארץ הוא מספיק להיפגש עם עשרות אנשים מדי יום. הוא מקציב לצלם שלנו חצי שעה, לאחריה הוא חייב לרוץ למסעדה יוקרתית, שם כבר מחכה לו חבר. "הרבה פעמים לא התייחסתי לרחוב מסביבי, קיבלתי אותו כמוכרן מאליו", הוא מספר על התערוכה החדשה. "הבת שלי שיר, שמנהלת לי את הסטודיו, אמרה לי: 'אבא, אתה שנים מצייר את היופי שרחוק ממך. תסתכל על הרחוב, תגלה אילו דברים יפים מסתתרים שם'". עוזרי הקשיב לעצתה, והתחיל ללכת עם מצלמה באופן קבוע, נותן מנוחה לנהג הפרטי ונוסע בסאבוויי, מטייל בסנטרל פארק, בציניאהטאון ובסוהו, וכל הזמן מצלם.

התוצאה היא אסופת רגעים שמשרתת את החיים בנייר יורק ובישראל. "ב'סאן' כינו את זה 'אינסטגרם מתחת לשולחן'. אני מסכים עם הקביעה הזאת, יש פה סדרתיות. צילומים של יומיום ורגעים. כל העולם היום עובר על צילום הרגע, כל רגע אנשים מצלמים מיליוני צילומים. אבל זו הפעם הראשונה שבה עשו ציור על העיקרון של אינסטגרם".

יש דעה שאינסטגרם זו לא אמנות, ודאי לא כזו שראויה להיות מוצגת ולהימכר באלפי דולרים.

"אם את עושה אמנות שמגשרת בין פערים, אם את עושה אמנות שנותנת לאנשים את האפשרות להתלהב, להעריך ולהאזין את העבודה, אז העבודה שלך עוברת. האמנות שלי היא אמנות שמתקשרת. כשאני עושה תערוכה כזאת, לכל אחד זה מוכר רגע שהוא חווה. בעיניי, אם אמנות לא מתחברת לחיים אלא מרבדת על ספרות אחרות, היא לא נקראת אמנות. כשצריך לשים על הקיר משפט עם הסבר איך צריך לתרגם את העבודה, זו לא אמנות אמיתית". את השיחה קוטעת מבקרת בתערוכה, ששואלת אם ניתן לקנות הרפסים של העבודות. עוזרי לא ממצמץ, ואומר כי רק האורגינלים מוצאים למכירה. "אם את רוצה אפשר לרכוש ספר של התערוכה", הוא מציץ, והמבקרת המאוכזבת עונה לו: "את הספר אני לא יכולה לתלות בסלון".

"בעיניי להיות אמן מסחרי זה לא גנאי. אמן מסחרי זה

ציור מתוך הסדרה 'סיפורי תל-אביב' בתערוכה החדשה

רבים ברחבי העולם, בהם מוויאון הוויטני לאמנות אמריקנית, מוויאון אלברטינה בווינה, מוויאון מקני לאמנות בסך-אנטוניו, המוויאון היהודי בניירורק, הספרייה הציבורית של בניירורק, מוויאון יתסן בורנמסה במרד, מוויאון וגלריה לאמנות ברמינגהם, המוויאון לאמנויות יפות בבילבאו, מוויאון תל-אביב, המוויאון לאמנות עכשוויות בסך-דייגו ועוד.

היצירות שלו נמכרות באלפי דולרים, חלקן בעשרות אלפים. אף על פי שאספני אמנות נחשבים מחזיקים בציוריו, מבקריו טוענים שהוא הפך מסחרי מדי ונעזר בטכניקות מודרניות של צילום, כמו גם בצוות אסיסטנטים שעומד לרשותו. אבל זה לא הפריע לידוענים כמו אלטון ג'ון, וופי גולדברג וג'ון בון ג'ובי להזמין ממנו ציורי פורטרט.

שיטוט בין היצירות בגלריית זימאק מעביר אותי בין מוכר כנאפה בשוק הכרמל לבחורה המטיילת ב'ציניאה טאון, בין שלושה חסידי חב"ד רוקים בסאבוויי עם ארבעת המינים, לחסריבית שמחטט בפח זבל בניירורק. התערוכה של עוזרי בנויה משתי סדרות חדשות: "סיפורי בניירורק" ו"סיפורי תל-אביב", שתי הערים שעיצבו את האדם ואת האמן שהוא היום. הערים הסגנוניות והמגוונות כאילו הוציאו את עוזרי מסגנון הציור הכה מוזהב איתו - דיוקנאות של נשים באמצע הטבע - והעבירו אותו לסגנון אורבני קיצוני.

"אנשים אומרים שזה שינוי מהותי, אבל אני מרגיש שבמשך שנים ציירתי יופי, בעיקר נשים בטבע, ועכשיו אני עוסק ביופי ובאסתטיקה של הרחוב, אם תרצי - ביופי של הכיעור. בציורים הקודמים הייתי בונה את הציור - מביים את העמידה, התאורה, המבט. כאן לא ידעתי מה יצא. ירדתי לסאבוויי, קורים שם הרבה דברים. יש התרחשות בניירורק, הכול קורה מהר והאנרגיה מטורפת. יצאתי לסנטרל פארק ולארורים הפחות יפים של בניירורק. הדברים חולפים מהר. סגנון הציור הקודם שלי התמקד באינסטימויות - אישה שבוכה או מביישת או נפעמת. פה עקבתי אחרי הדברים הבנאליים בחיים. פיקאסו אמר: 'כל הדברים היפים נמצאים סביבך'. ובאמת, גם בעיר תל-אביב שעובתי לפני שלושים שנה, וגם בעיר בניירורק, יש הרבה יופי".

תרגום בגוף העבודה

כבר למעלה משלושים שנה שעוזרי מצייר. הוא החל את דרכו האמנותית כצייר מופשט, עבר לבניירורק ושם

את הארץ עזב ב-1991 כאמן מבטיח, אך התקופה הראשונה בניו-יורק לא האירה לו פנים. הוא מכר המבורגרים ואשתו מכרה נעליים כדי להתפרנס. הם חיו מעשרים דולר ליום והתגוררו בדירה כל כך קטנה, שכאשר רצה לצייר ציור גדול, לא היה לו מקום בבית והוא נאלץ לצאת למסדרון כדי לפרוש אותו. "זו תקופה מאתגרת שבסופו של דבר חיזקה אותי. ובאופן כללי החיים לימדו אותי – מי שעובד קשה ביום שישי יאכל בשבת."

"האסיסטנטים שלי שואלים אותי איך הם יכולים להצליח, ואני אומר להם שהם נמצאים במרוץ שליחים והייבים לעשות את החלק שלהם הכי טוב. הם צריכים ללמוד מהשגיאות שעשו קודמיהם ולחשוב מה הם יכולים לעשות טוב יותר בחלק שלהם. למשל בתחום של הפוטוריזם שאנחנו עוסקים בו – מה הם יכולים להוסיף על זה. אם הם יוסיפו אפילו צעדים קטנים – אז הם עשו משהו. אם הם לא מוסיפים כלום, אין להם מה לחפש בתחום."

"אנשים אומרים שזה שינוי מהותי, אבל אני מרגיש שבמשך שנים ציירתי יופי, בעיקר נשים בטבע, ועכשיו אני עוסק ביופי ובאסתטיקה של הרחוב. אם תרצי, ביופי של הכיעור"

שני העולמות – המכחול הקטן, לקרוב, לחד, והמכחולים הגדולים ברקע המטושטש."

"היצירה מביעה, דרך אלפי משיכות מכחול קטנטנות, אלמנטים של פנטזיה שהמצלמה לברה לא הייתה מסוגלת לקלוט", כתבה עליו מבקרת האמנות נטלי קיגן של עיתון הסאן הלונדוני. עוזרי מסכים עם הקביעה הזו: "פעמים רבות אנשים לא מאמינים שזה ציור, אז הם עוברים וממשיכים, ומשהו מחזיר אותם. כי לא ברור להם, משהו לא בסדר. ואז הם אומרים, 'וואו, זה ציור' – והכול מתהפך. צילום זה שטוח, אין לו ממדים. לציור שלי יש ממדים. אפשר למדוד ולהסביר כל דבר, אבל אי אפשר למדוד ולהסביר אנרגיה."

אנרגיה מהמוח ללב

הוא נולד לאבא בוחן רכב כזה"ל ולאמא עקרת בית, וגדל בחולון עם שני אחים. "זה היה בית צנוע וקטן עם הורים מדהימים שנתנו הרבה אהבה. אף אחד במשפחה לא צייר. אני חושב שאנשים שיש להם כישרון אלה אנשים שאילוהים נוגע בהם. אני צייר ואילו בתי אינה אמנית ובני הוא שחקן כדורגל. הכישרון לא עבר בגנים. לציירים יש אנרגיה שבאה מהמוח ללב וליד. לכל אמן שיש לו צבע משלו יש סוג של אנרגיה המיוחדת לו, ובגלל זה הוא הצליח."

בגיל עשר אביו היה לוקח אותו עם הסוסיטא המשפחתית ליפו, שם היה יושב ומצייר. "אבא לא ידע מה יצא ממני, אבל הוא היה נוסע איתי בסבלנות, וישב והאכיל אותי כשאני ציירתי". כשסוף-סוף הגיע לתערוכה משלו במוזיאון תל-אביב, העובדים בדיוק פתחו בשביתה, ועוזרי ואביו תלו יחד את עבודותיו על הקיר.

בצעירותו הציג עוזרי גם בגלריה "דוגית" ביפו, ביוזמתו של הצייר אביגדור סטימצקי; למד במכון לאמנות בבתים ובסטודיו ברדינג, ונמנה עם מייסדי בית הספר "מימד" לאמנות חזותית.

הבת של מיק. הציור של ליזי ג'אגר

אילו תגובות אתה מקבל בישראל? בעולם?
 "עולם האמנות הוא סוג של מדינה בפני עצמה. אנחנו מדברים בעיקר על אמנות. לאמנים יש נפש עדינה, ופוליטיקה פחות מעניינת אותם. חלקם מדברים על כך שאנחנו דופקים את הפלסטינים. אחרים רוצים לעזור, אבל הם לא מבינים את מה שקורה כאן ואת המורכבות ההיסטורית והמשקעים בין העמים. לך תסביר להם שלא נעים להפציץ ילדים ומשפחות, אבל אנחנו לא עושים את זה סתם. אני איש של שלום, אבל הדברים לא קורים כמו שאנחנו חולמים. אני חושב שבי"11 בספטמבר אנשים הבינו שזה לא צחוק, ושהטרור שקורה גם בישראל הוא אמיתי. היום מרוב שהם התעייפו ממה שקורה בישראל, בתקשורת האמריקנית לא משדרים את זה. גם כשנפלים כאן טילים. "דעתי האישית היא שצריך לשבת לשולחן הדיונים ולגמור את הסיפור הזה. המדינה נבנתה מקיבוץ גלויות – ומיין ושמאל, דתיים וערבים, ספרדים ואשכנזים – וכולם

אנרגיה מטורפת. מתוך הסדרה "סיפורי ניו יורק"

"בכל מקום קוראים לי 'אמן ישראלי', למרות שאני יותר שנים שם מאשר כאן. הנקודה היא שלא משנה איפה אתה חי, חשוב מה אתה מספר. אמן חייב באופן כללי כל הזמן להשתנות. פיקאסו היה משתנה כל הזמן"

עגועים לתלאיביב. מתוך התערוכה

צריכים לשבת לשולחן אחד, לדבר ולגמור עם זה".
 עוזרי הוא מייסדי ה-Mana Contemporary – מתחם קהילתי לפעילות אמנותית במנהטן. מדובר בקומפלקס אמנות עצום שהקים המילארדר הישראלי משה מאנה באחת השכונות הקשות בעיר. המיזם הביא לשכונה אוכלוסיית אמנים ששינתה את המרקם הסוציולוגי באזור והפכה אותו ממוכה פשיעה ל"מכה" של האמנות בניו יורק. את ההצלחה הזאת תרגם מאנה עם עוזרי ויוג'ין לימאי, אמן ממוצא לבנוני, בשתי שכונות קשות נוספות בארה"ב. "המרכז מיועד לכולם – שחורים, לבנים, נשים, גייז, אנשים מכל העולם. התנאי היחיד הוא שהם עושים אמנות טובה". אחת האוצרות במתחם היא ופי גולדברג. "היא אדם פעיל ומעורב חברתית. היא אישה מדהימה ואני אוהב אותה מאוד. היא מקור אנרגיה".
 עוזרי נפגש בעבר עם שרת התרבות מידי רגב, בעידודו של ראש עיריית בארשבע רוביק דנילוביץ', במטרה להקים מיזם דומה בעיר הדרומית.

ירידה לסאבוויי. מתוך התערוכה "בחזרה למציאות"

למה אתה הכי מתגעגע בארץ בשאתה בניו יורק?
 "אני מתגעגע לשמש, הולכים כאן ברחובות גם בחורף ויש אנרגיות של שמש ואנשים נחמדים. בניו יורק אפור וגשום, עם רוחות ושלג, זה קשה כשאי אפשר להסתובב בחוץ. בקטע הזה אני לגמרי מתגעגע לתלאיביב".